

Arne Naess ve sborníku „Myslet jako hora“

To co chci nyní říci víceméně svým vlastním způsobem, by se dalo zhruba shrnout do následujících šesti bodů:

1. Podceňujeme se. Zdůrazňuji „já“. Máme tendenci si ho plést z úzkým ego.
2. Lidská přirozenost je taková, že budeme-li dostatečně a všestranně vyzrálí, nemůžeme se vyhnout „identifikování“ se všemi žijícími bytostmi, krásnými či ošklivými, velkými či malými, vnímavými či nevnímavými. Svůj pojem „identifikování“ objasním později.
3. V tradičním pojetí cesta ke zralosti „já“ vede třemi stadii – od ega k sociálnímu „já“ a od sociálního „já“ k metafyzickému „já“. V tomto pojetí je však velice přehlížena příroda – náš domov, naše bezprostřední okolí, k němuž náležíme jako děti – a naše ztotožnění s žijícími lidmi. Proto pokusně zavádím pojem „ekologické já“. Od samotného počátku můžeme být v přírodě, z přírody a pro přírodu. Společnost a lidské vztahy jsou důležité, ale naše „já“ je ve vztazích, které ho vytvářejí, mnohem bohatší. Mezi tyto kontakty nepatří jen vztahy k lidem a k lidskému společenství, ale i vztahy, které máme k mnohem většímu společenství – k společenství všech bytostí.
4. Protože s rostoucí vyzrálostí se nevyhnutelně ztotožňujeme s ostatními, „já“ se rozšiřuje a prohlubuje, „vidíme sebe v ostatních“. Sebeuskutečnění je znemožňováno, je-li znemožňováno sebeuskutečnění těch, s nimiž se ztotožňujeme. Láska k sobě usiluje o překonání této překážky tím, že pomáhá v sebeuskutečnění ostatním podle pravidla „žij a nechej žít“. A tak vše co může být dosaženo altruismem – svědomitým morálním ohledem k ostatním – může být dosaženo – a ještě umocněno – rozšířením a prohloubením nás samých...

Z hlediska ekofilosofie je hlavní toto: potřebujeme ekologickou etiku, jestliže však budou lidé pociťovat, že nesobecky omezují, nebo dokonce obětují své zájmy proto, aby ukázali svou lásku k přírodě, bude to z dlouhodobého hlediska pravděpodobně nespolehlivý základ pro ekologii. Avšak skrze širší identifikaci, skrze opravdovou sebelásku, skrze lásku k svému rozšířenému a hlubšímu Já mohou začít chápat, že ochrana přírody je jejich vlastním zájmem

...

Arne Naess v dalším textu: ¹

Dospěl jsem k názoru, že je někdy žádoucí jednoduše vypsát tendence a přístupy charakteristické pro příslušníky a příznivce hlubinně ekologického hnutí ...

- 1. Využívání skromných prostředků. Vyhýbání se nadbytečných prostředků k tomu, abychom dosáhli cíle.*
- 2. Tendence preferovat aktivity přímo sloužící hodnotám o sobě a mající vnitřní hodnotu. Vyhýbání se aktivitám, které jsou spíše prostředkem, nemajícím žádnou hodnotu o sobě nebo jsou příliš daleko od podstatných cílů.*
- 3. Anti-konzumní styl a minimalizace osobního vlastnictví. Tento negativní přístup plyne z bodu 1. a 2.*
- 4. Snaha udržovat a zvyšovat citlivost a ocenění věcí, kterých je dostatek pro všechny.*
- 5. Absence nebo velmi nízká úroveň „neofilie“ – lásky ke všemu novému, protože je to nové. Oceňování starých, již používaných věcí.*
- 6. Snaha o život bohatý na situace hodnotné samy o sobě a též snaha o činnost raději než pouhou zaneprázdněnost.*
- 7. Uznání etnické a kulturní jinakosti lidí, odpor vůči chápání cizího jako ohrožení.*
- 8. Zájem o situaci ve třetím a čtvrtém světě a snaha vyhnout se hmotnému životnímu standardu, který se příliš liší a převyšuje životní standard chudých. (Globální solidarita v životním stylu)*
- 9. Ocenění životního stylu, který je možné univerzálně sdílet, a který není očividně neudržitelný bez (páchání) křivd (bezpráví) na ostatních lidech a formách života.*
- 10. Snaha získat hloubku a bohatou zkušenost spíše než intenzitu.*
- 11. Ocenění a snaha – vždy, když je to možné – získat smysluplnou práci spíše než práci pouze pro naplnění životních potřeb.*
- 12. Žít plným (nikoliv komplikovaným) životem, snaha zažít tolik pozitivních zážitků, kolik jen je to v daném čase možné.*
- 13. Rozvoj vztahů v komunitě (Gemeinschaft) spíše než ve společnosti (Gesellschaft).*
- 14. Podpora, nebo participace v primární produktivní sféře – v drobném zemědělství, malých lesnických firmách, v rybářství.*

¹ Jedná se o text Deep Ecology and Lifestyle, který je souborem pravidel pro chování hlubinných ekologů. Je příznačný z hlediska dalšího vlivu na hnutí a myslitele hlubinné ekologie a vhodně tak doplňuje předcházející text. Viz Naess, A. Deep Ecology and Livestyle. In *Deep Ecology for the 21st Century: Reading on the Philosophy and the Practice of New Environmentalism*. Boston 1995, s. 259-261.

15. *Snaha o uspokojování životních potřeb spíše než tužeb. Odpor vůči tendenci „jít na nákupy“ jako rozptýlení nebo terapie. Zmenšení celkového počtu vlastněných věcí, upřednostňování starých, použitých, ale dobře udržovaných věcí.*
16. *Snaha o život v přírodě spíše než jen její „navštěvování“ – vyhýbání se turismu (s občasným využitím turistického zařízení).*
17. *Snaha o to pohybovat se v nechráněné přírodě „lehce a bez následků“.*
18. *Tendence ocenit všechny životní formy spíše než vybírat pouze ty, které považujeme za krásné, pozoruhodné či úzce chápáno užitečné.*
19. *Nikdy nepoužívat živé bytosti pouze jako prostředky. Stálé uznání jejich vnitřní hodnoty a důstojnosti – i když je použijeme jako zdroje.*
20. *Jestliže nastane konflikt v obhajobě zájmů psů a koček (a dalších domácích zvířat) a divokých zvířat – tendence postavit se na stranu těch divokých*
21. *Snaha bránit místní ekosystémy, ne jen jednotlivé formy života. Chápání místních komunit jako součástí ekosystému.*
22. *Odsuzování nepřiměřeného zneužívání přírody nejen jako zbytečné, nesmyslné a odsouzeníhodné, ale také jako drzé, kruté, odporné a zločinné – ovšem bez odsuzování lidí zodpovědných za toto zneužívání.*
23. *Snaha jednat rezolutně a bez zbabělosti v konfliktech, ale důsledné dodržování principů nenásilí ve slovech i skutcích.*
24. *Podíl na a podpora přímých, nenásilných akcí, jestliže ostatní možnosti selhávají.*
25. *Vegetariánství, úplné nebo částečné.*